

УДК 070(477)(092)

**ІДЕЯ ЄДНОСТІ УКРАЇНИ
КРИЗЬ ПРИЗМУ ХУДОЖНІХ ПУБЛІКАЦІЙ
НА СТОРІНКАХ ЧАСОПИСУ «Промінь»
(1922–1923)**

ПОПОВИЧ Юлія, асп.

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,
вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, e-mail: julichka91@ukr.net.

У статті з'ясовано, наскільки ідея соборності України відображена в публікаціях творів художньої літератури, які побачили світ упродовж 1922–1923 рр. на сторінках чернівецького літературно-наукового журналу «Промінь». Звертається увага на складні суспільно-політичні умови, цензуру в умовах румунської влади на Буковині, крізь які довелося пробиватися українському слову з метою єднання всіх українських земель в єдину незалежну державу. До аналізу залучено поетичні та прозові твори відомих (П. Тичина, Д. Загул, К. Поліщук, М. Підгірянка) та початкуючих (М. Марфієвич, О. Вільшина, К. Ластівка) на той час письменників. Робиться висновок, що «Промінь» міцно стояв на позиціях соборності в умовах бездержавності української нації, брав на себе місію відстоювання національної ідентичності, а письменники, порушуючи у своїх творах спільні проблеми для всіх українських земель, пришивидишували процес творення Української держави.

Ключові слова: соборність, національна ідея, часопис «Промінь», періодика Буковини, поезія, проза.

Вступ. Досі в українському журналістикознавстві не створено окремої праці про перший на Буковині в 1920-ті рр. літературно-науковий орган, який концептуально орієнтувався на духовну єдність українців усіх розділених частин України. У науковій літературі першими подали невелику інформацію

про часопис «Промінь» автори монументальної праці «Буковина. Її минуле і сучасне» [1]; окремі аспекти цього часопису вивчав О. Романець [6]; частково про журнал писали О. Губар, С. Дігтяр, О. Романець та Л. Чернець [2]. В «Енциклопедії українознавства» [3] міститься невелика замітка про чернівецьке видання. Докладніше заснування та функціонування «Променя», його структуру, змістове наповнення висвітлив у своїй праці М. Романюк [7]; коротку інформацію про журнал подав С. Кость в «Історії української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика)» [4]. Однак жоден із зазначених дослідників докладно не зупинявся на аналізі художніх і літературно-критичних публікацій у «Промені», предметом наукових студій не ставала соборницька редакційна концепція видання.

Метою статті є спроба виявити, систематизувати та здійснити тематичний аналіз тих художніх творів, в основі яких лежить концепція соборності українського народу та українських земель, що завжди була актуальною, тим паче на початку ХХ ст. *Об'єктом* дослідження є чернівецький літературно-науковий журнал «Промінь» (1922–1923), предметом – художні твори на сторінках видання, в яких декларувалася ідея єдності українського народу та українських земель.

Методи дослідження. Для проведення дослідження історію становлення та розвитку журналу «Промінь» розглядаємо за допомогою історико-описового методу. При з'ясуванні особливостей проблемно-тематичного наповнення художніх публікацій у виданні використано методи аналізу та синтезу.

Результати й обговорення. Щоб охарактеризувати організаційно-тематичні аспекти зазначеної теми, варто побіжно визначити стан української журналістики Північної Буковини (територія сучасної Чернівецької області) на межі ХІХ–ХХ ст. Традиційно дослідники виділяють чотири періоди в розвитку

української преси на Буковині: австрійський, румунський, радянський та власне український в умовах відновлення незалежної держави. В австрійський період українське друковане слово залежало від багатьох чинників, насамперед політичного курсу державної влади та рівня національної свідомості мешканців краю. На Буковині, як і в Галичині, періодика на своїх початках (кінець 60-х – початок 70-х рр. XIX ст.) була москвофільською і відстоювала «єдиний рускій мір». Оскільки ця теза ворожа українській національній ідеї, то свідомі сили краю, вчасно зрозумівши сутність такої періодики, почали боротьбу за власне українську народовську пресу. Зазначимо, що п'ятнадцятилітня боротьба між москвофілами й народовцями Буковини завершилася перемогою останніх – 1 січня 1885 р. почала виходити в Чернівцях перша справді українська газета «Буковина», що стала дороговказом, за яким пішов розвиток української суспільно-політичної, націоналістичної, фахової преси в краї. Роль «Буковини» в піднесенні національного духу українців важко перебільшити.

Свого часу відомий літературознавець та пресознавець О. Романець стверджував, що в австрійський період на Буковині виходило майже півтори сотні українських часописів. Проте ситуація погіршилася з приходом у край Румунії. Автори монографії «Буковина. Її минуле і сучасне» [1] писали, що відносна свобода для української преси за австрійського періоду зазнала значного удару під час Першої світової війни, а з окупацією Буковини румунськими військами була повністю скасована. Незважаючи на жорсткість румунської цензури, особливо в перше десятиріччя, українці краю все ж спромоглися відновити певні пресові органи або заснувати нові. Так, із певними перервами до 1922 р. проіснувала вчительська газета «Каменярі», соціал-демократична партія видавала газети «Воля народу» (1919–1921), «Робітник» (1921–1923). Колишні члени націонал-демократичної партії та «Руської Ради» видавали «Народний голос» (1921), «Зорю» (1923–1925), щотижня виходив «Рідний Край» (1926–1930). У 1922 р. виходив сатирично-гумористичний листок «Щипавка». Отож у складне

перше десятиріччя румунської окупації українське слово на Буковині не видавалося. Зазначимо, що українська періодика краю в цей час залишалася на міцному ґрунті національної єдності з усім українським народом. У пам'яті буковинців жили історичні події недалекого минулого – багатотисячне народне віче 3 листопада 1918 р., яке заявило про волю населення української частини Буковини увійти до складу ЗУНР.

На позиціях соборності українців стояв і місячник «Промінь», що виходив у Чернівцях у 1921 р. (вийшло два числа) та впродовж 1922–1923 рр. Ініціатором його заснування було одне з найпотужніших національних товариств у Чернівцях – Українське академічне товариство «Союз». На титульній сторінці першого числа зазначено його гасло: «Праця єдина з недолі нас вирве!», а нижче під назвою – «Редагує: Комітет». У нижній частині титулки видруковано як епіграф останню строфу з поезії Лесі Українки «Досвітні огні»: «Вставай, хто живий, в кого думка повсталала! Година для праці настала! Не бійся досвітньої мли, – Досвітній огонь запали, Коли ще зоря не заграла». Ліворуч вертикальною колонкою подано зміст.

«Промінь» спочатку готувався як суто літературний орган і мав популяризувати твори молодих письменників. Проте після двох випусків у травні-червні 1921 р. він «заперестав виходити тому, що власті застановили [його] разом з закриттям «Союза» і видання його органу» (1922. – Ч. 2. – С. 64). Очевидно, цим можна пояснити й заяву нового «Променя», що з'явився вже в січні 1922 р.: «... подаємо до відома, що наш місячник не є тим органом, що його видавало академічне товариство «Союз» (1922. – Ч. 1. – С. 1). На обкладинці нового місячника, крім назви, зазначено: «Видає і редагує: Комітет молоді».

Із редакційної статті (1922. – Ч. 1. – С. 1–2) стає зрозумілим напрям журналу. В умовах, коли «по всіх усюдах кипить боротьба за політичну самостійність», громадянство повинно цікавитись змінами в житті. Головну ставку редакція робила на молодь, яка повинна «збудитися зі сну» та «вчитись, як на світі жити», «щоб стати чесним і щирим громадянином на службі

народові». Редакція закликала надсилати статті зі сфери науки, літератури і критики.

Художні публікації в «Промені» поділяємо за родо-жанровими ознаками на дві групи: поезія та проза. За нашими підрахунками, поезію в журналі репрезентують 25 поетів, серед яких засновники української літератури на Буковині Ю. Федькович (1834–1888) та С. Воробкевич (1836–1903). Початок ХХ ст. представлений іменами буковинців Д. Макогона (1881–1961) і С. Канюка (1880–1945). Серед тих, хто починав свою кар'єру в поезії, – М. Марфієвич (1898–1967), К. Ластівка (1893–1975) та О. Вільшина (1899–1924). «Промінь» мав за честь друкувати вірші П. Тичини (1891–1967) і Д. Загула (1890–1944), поетів-емігрантів К. Поліщука (1891–1937) та Д. Геродота (1882–1975), поета з Вінніпега В. Купченка (1897–1966) та М. Підгірянки (1881–1963) з Галичини. Не всі вірші підписані справжніми прізвищами авторів, часто це були псевдоніми чи криптоніми, окремі з них понині залишаються не розкритими.

Поезію «Променя» (1922. – Ч.1) відкриває вірш Марійки Підгірянки «Так. Я плакати буду із болю...». Поетеса символістського спрямування бере на себе відповідальність продовжити огненне слово Лесі Українки в складні повоєнні роки (вірш датується 1920 р.). Із тексту твору стає зрозумілим, що надії про єдину суверенну державу розвіялись, розділені українські землі зайняли різні держави, але це не приводить її до розпачу, а, навпаки, вона заявляє: «Так. Я плакати буду із болю, / Але сльози мої вогняні. / Мої сльози заіскряться в полю / І палитимуть серця в борні» (с. 9). На підсилення думки М. Підгірянки в цьому ж числі знаходимо вірш поета-наддніпрянца М. Старицького «До молоді». Із семи строф опубліковано лише чотири, саме ті, що несуть у собі найбільший виховний заряд – заклик любити Україну:

*На вас, завзяті-юнаки,
Борці за щастя України,
Кладу найкращії думки,
Мої сподіванки єдині.*

Хай кат жене, а ви любіть

Свою окрадену країну.

За неї сили до загину

І навіть душу положіть (1922. – Ч. 1. – С. 20).

На шпальтах «Променя» апробував свої поезії молодий буковинський поет М. Марфієвич, під звуки пісні якого «Похідна» учасники Буковинського народного віча 3 листопада 1918 р. домагалися прилучення австрійської частини української землі до України. У поезії «Квіти» (Ч. 1) можна простежити наслідування відомого вірша О. Олесея «Айстри». Хоч деякі дослідники наголошують на невдалості такого наслідування, та все ж у вірші звучить мотив болю за тими, хто «впав зарання ... на довгий, тернистий – свій шлях» (с. 22), мотив, який був поширений в стрілецькій поезії воєнного та повоєнного часу. М. Марфієвич належав до когорти молодих людей, котрі не хотіли миритися з окупаційним режимом на Буковині. Поет боровся з ворогом словом, орієнтуючись в думках на Київ як столицю єдиної держави. Очевидно через це під назвою вірша поета знаходимо в журналі білі плями з написом «Сконфісовано!» (1922. – Ч. 9/10. – С. 225; 1923. – Ч. 3/4. – С. 85). Найяскравіше думка митця про єдність буковинських українців із усією Україною звучить у вірші «Кобиллянській (Привіт з приводу тридцятьп'ятих роковин діяльності Ольги Кобиллянської)» (1922. – Ч. 2. – С. 34):

Вітають Тебе – серед громів війни

Народу Твого хоробрі сини...

І вся Україна – що сяє в борбі,

Глибокий поклін засилає Тобі,

Ти вірно сповняєш святий заповіт,

Від Неньки за це Тобі – вдячний привіт.

М. Марфієвич у роки Першої світової війни брав участь в італійському поході, де загинуло чимало його побратимів-українців. Одному з таких героїв він присвятив вірш «Пам'яті покійного Арсена Мандрика» (1922. – Ч. 3. – С. 82). У творі стверджується думка про невмирущість ідеалів, за які боровся побратим, а далі вона розгортається у поезії «Великдень»

(1922. – Ч. 4. – С. 97). На думку поета, справжнє великоднє свято для буковинських українців настане тоді, «Як пiрвемо важкі кайдани При шумі радiсних пiсень...».

У завуальованому образі невмирущої Боркині М. Марфієвич у вірші «Невмируща» дає зрозуміти, що це образ страдниць України. У канву вірша введено міфічний образ Марса – бога війни, та алегоричний образ «Марени на чорній конині з кривою коосою в руках». Очевидно, що в цих образах треба зрозуміти чорні сили системи, яка «встеляла землю людськими трупами», «сіяла невіру і страх». Кінцівка вірша – це віра в перемогу Невмирущої: «Устане Свята Невмируща, І в бій вона знову піде... Пропаде пуста пуща В порпурі проміння зійде. А сонце засвітить на волі Й вовіки сіяти буде!..» (1922. – Ч. 6. – С. 172).

Восени 1919 р. у Чернівцях відбулося повстання солдатів 113-го стрілецького полку. Його учасники висунули вимоги під гаслом єдності з Наддніпрянською Україною, за що були вкинуті як політв'язні до найсуворішої румунської тюрми «Галата». Як відгук на підтримку повсталих, М. Марфієвич згодом написав однойменну поему, а в спареному 7/8 числах «Променя» (1922) умістив вірш «Галата», що став епілогом до майбутньої поеми. Гуцул Іван – герой вірша, знаючи про близьку смерть, роздумує у в'язниці: «Нічого... Пройдуть мої болі, Колись стане легше мені – Засвітить день ясної волі У рідній моїй стороні!.. Пробудиться вся Україна, Весь нарід, що в тюрмах стогнав» (с. 201).

До когорти авторів «Променя» належав поет, прозаїк, літературознавець Корнелій Ластівка. Це тонкий лірик, якого порівнюють із В. Кобилянським. Найбільшим поетичним твором поета є драматичний етюд «Плач Єремії». Твір побудований на матеріалі біблійних легенд із життя давніх євреїв, чим за ідейним спрямуванням, стилістикою тексту нагадує «Мойсея» І. Франка. Картини, в яких змальовано руїни Сіону, ридання єврейського народу, на нашу думку, співзвучними тому станові, в якому опинилася окупована Буковина під владою Румунії. К. Ластівка, як і І. Франко, апелює до народу:

*Народе мій, всіма людьми забутий,
Який нещасний ти, який убогий...*

Ти мов той дуб, що лист опав із нього,

І як той сад, що вже води не має... (1923. – Ч. 3/4. – С. 78).

Твір К. Ластівки закінчується пророчими словами Єремії, котрі можна трактувати як віру в перемогу поневолених українців: «О, горе, горе вам, усім катам! Усі погинете самі в неволі. Це мої сльози спадуть вам на душу. Єгова вас помстить за наше горе І за оці святі руїни!» (с. 81).

Серед активних авторів «Променя», котрі у своїх творах мріяли про єдину об'єднану Україну, поважне місце відводимо досвідченому поетові та прозаїкові, шкільному учителеві Д. Макогону. Його вірш «В тяжку годину» – це заклик до українців Буковини любити свою Україну: «В тяжку, безсонячну годину, В часі кровавих сліз і мук, – Любіть, кохайте Україну І не шадіть для неї рук» (1923. – Ч. 5–7. – С. 132).

Тяжінням до матері-України, передчуттям неминучих суспільних змін позначені вірші молодої поетеси Ніни Падури (Присвята ідейному студентству // 1922. – Ч. 5), триптих «Чорні фалі», підписаний криптонімом «О. В-чук» (1923. – Ч. 3/4), вірш Олесенка «Напровесні» (1923. – Ч. 5/7). Привертає увагу поезія в прозі Ореста Петрійчука (О. Мох) «Хвала Творцеві Сил!» (1922. – Ч. 7/8), присвячена «Івасеві Г., що мучиться в тюрмі». Мініатюра закінчується пристрасними словами: «За дужість ясного грому, що розіб'є України тюрму».

Редакція «Променя» підтримувала зв'язок з авторами, які опинилися в еміграції, і тим духовно об'єднувала українців. Через їхнє сприйняття читачі бачили трішки інший образ України, доповнений «тугою по рідному краю» (Геродот Д. Не порань // 1922. – Ч. 6; Дараган Ю. Нікому не кажи, що нагострені гостро ножі // 1923. – Ч. 3/4; Поліщук К. Дар // 1923. – Ч. 2).

Публікації віршів поетів із Наддніпрянщини суворо контролювалися румунською цензурою. Так, у 1922 р. (ч. 9/10) із трьох віршів П. Тичини було надруковано два – «Плуг» і «По

хліб ішла дитина...», на місці третього вірша – лише біла пляма з надписом «Сконфісовано» (с. 22). З причини відсутності архіву редакції «Променя» нині складно визначити назву третього твору. Д. Загул репрезентований двома поезіями революційного часу – «По катакомбах...» та «Чи не марні марно мрії...» (1922. – Ч. 9/10), які входили до збірки «Марія і Мара». Характерно, що в «Промені» постійним було поетичне слово Т. Шевченка, Лесі Українки, цитування їхніх творів у наукових, публіцистичних, критичних статтях.

Вірші, опубліковані в журналі впродовж 1922–1923 рр., особливо молодих буковинських поетів, не завжди відповідали високим художнім вимогам, проте вони були за своєю суттю щирими і найважливіше – виражали природний потяг українців Буковини до єдності зі всіма кровними братами. Отже, заслугою редакції є те, що вона проводила лінію духовного єднання цілої нації довкола національної ідеї, готуючи тим самим ґрунт і до географічного об'єднання народу в одній незалежній державі.

Вагоме місце за обсягом посідає в «Промені» проза. За нашими підрахунками, у журналі надруковано понад 40 творів двадцятьох авторів. За жанровими ознаками це новели, оповідання, нариси, повісті. Серед авторів Е. Байда-Горленко, Е. Волянський, І. Гаврилюк, О. Дучимінська, О. Задума, О. Кобилянська, К. Ластівка, Ю. Мандрик, А. Падоліст, К. Поліщук та ін. У контексті порушеної проблеми можемо виділити незначну частину творів, у яких провідним був мотив антинародного характеру Першої світової війни, зокрема опис трагічної долі українців Буковини. Так, у кількох числах «Променя» (1922. – Ч. 4. – С. 102–106; Ч. 5. – С. 130–135; Ч. 6. – С. 162–170) надруковані маловідомі новели О. Кобилянської «Василка», О. Дучимінської – «Дзвони» (1922. – Ч. 9/10. – С. 228–231). Серед малих прозових форм подано нариси. По-смертно обнародовані нариси з циклу «Війна» Ю. Мандрика. Цей талановитий юнак встиг побувати на італійському фронті,

а після служити в лавах першого українського війська, та тиф передчасно обірвав його життя. Перу Ю. Мандрика належать нариси «Могили» (1922. – Ч. 3. – С. 83–84), «Злиняють цвіти» (1922. – Ч. 7/8. – С. 202–203). Перший твір – це роздуми над похованнями тих, хто поліг не за свій народ і вітчизну, а за чужі їм інтереси; в іншому «прекрасні, живі квіти» уособлюють молодь над Дніпром, Прутом і Сяном, яка впала у кровавій бойні, а могили взяли «у свою безмежну пащеку самі ще пупінки квіток». Твір закінчується прокльонами війни з уст старого квітникаря: «Лиш кров та невинна ваша най спаде на ворогів лютих!.. Хай проклятий той буде мною, у кого іскра не зніметь повстати на спільного ворога...» (с. 203).

На італійському фронті написав кілька нарисів і молодий редактор «Променя» І. Пігуляк – «Війна» і «Заплата» (1922. – Ч. 1. – С. 16–18). Зокрема в останньому творі автор із сарказмом пише, що коли цвіт українського народу Буковини проливав свою кров «за цісаря» в Італії, то у їх рідному краї іменем того ж цісаря «зависали на вербах, гинули в лагерах» батьки тих героїв – «за злочин – державну зраду» (с. 18). На початку 1920-х рр. І. Пігуляк працював над більшим прозовим твором «Слідами нової руїни», в якому порушив тему громадянської війни на Наддніпрянській Україні (очевидно, автор був сам учасником тих подій, про що свідчить підзаголовок «Із записної книжки»). Загалом оцінка І. Пігуляка була правдивою, адже «гинули люди ради провокаторів, ради проводирів, що не знали чого бажали – хіба крові й крові» (1922. – Ч. 2. – С. 46).

«Великій трагедії людського життям» присвятив оповідання «Війна» К. Ластівка. Страшне обурення і внутрішньо напружений протест викликає опис степу «укритого трупами» після кривавого бенкету «демона смерті» (1923. – Ч. 5/7. – С. 114). До історичного минулого української нації повертає читача Е. Байда-Горленко в нарисі «На прогульці» (1923. – Ч. 2. – С. 53–54). Це художній переказ про кохання доньки польського воєводи Рох-Ковальського Єлени та легендарного козацького ватажка

Острияниці. К. Поліщук у «Казці палацу» веде розповідь про панський палац у селі Волосівці на Житомирщині, який колись належав князеві Любомирському, а потім графові Замойському.

З великої прози у «Промені» (1923. – Ч. 1. – С. 14–18; Ч. 3/4. – С. 86–90; Ч. 5/7. – С. 119–127) надруковано початок повісті Ілька Гаврилюка «Наболілі душі». З перших сторінок твору читач знайомився з головними персонажами – молодими людьми Юрасем та Мірою. Під впливом національно свідомого Юрася та поезії Бориса Грінченка дівчина доходить усвідомлення, що вона є україркою і лише «праця єдина» може «з неволі нас вирвати». Із сюжету випливає, що Юрась мусить їхати на Велику Україну, він заявляє: «Політична ситуація на моїй батьківщині склалася так, що вимагає моєї присутності» (Ч. 3/4. – С. 87). Наприкінці твору стає зрозумілим, що й на Буковині люди усвідомлювали сутність подій, які відбувалися по той бік кордону (на підрадянській Україні). Коли молоді люди зібралися на маївку (мабуть, на березі Дністра), то з вуст доктора Тухальського, котрий з сумом дивився на протилежний берег річки, прозвучала така думка: «Паскуди! Затіяли комуністичний експеримент над живими людьми, над мільонами нещасних жертв. Зруйнували все, наче якась дика орда. Страшно думать, що це творять люди двадцятого культурного віку» (Ч. 5/7. – С. 126). Отож можна лишень здогадуватися, що згаданий «експеримент» – це не що інше, як голод в Україні 1921 р. Ясність у ситуацію, що склалася, вносить і Юрась, котрий повернувся з-за Дністра: «Який контраст. Ми тут сміємось, радіємо, їмо смачні страви, а там черствому хлібові раді» (с. 126).

Висновки. Тож, підсумовуючи наш огляд, можемо ствердити: серед небагатьох періодичних друкованих органів, що виходили в період румунської окупації Північної Буковини (20-ті рр. ХХ ст.), журнал «Промінь» був одним із тих, що твердо стояв на позиціях соборності українців. Дослідження соборницького спрямування

буковинської преси в цілому і редакційної концепції «Променя» зокрема поки що залишаються на маргінесі наукових пошуків. У зв'язку з цим необхідність вивчення цих тематичних та структурних компонентів становить подальшу наукову перспективу.

Загалом констатуємо, що специфіка реалізації соборницької редакційної політики часопису знаходила своє відображення в художніх публікаціях, що мало вагоме значення у вихованні національної свідомості буковинців та в наповненні інформаційного простору інших українських земель. За нашими підрахунками, у часописі надруковано п'ятдесят два поетичних твори та майже чотири десятки прозових творів понад двадцяти авторів з досить широкою географією – від буковинців до наддніпрянців, об'єднаних темою соборності України. Опубліковані тексти мали б більшу силу впливу на читачів, якби не піддавались прискіпливій румунській цензурі. Проте навіть за таких умов журналістика спонукала думати та діяти на шляху до національної єдності. В умовах бездержавності української нації журнал брав на себе місію відстоювання національної ідентичності, прагнув в уяві читачів створити образ єдиної національної держави та тим пришвидшував процес державотворення в Україні.

1. Буковина. Її минуле і сучасне / за ред. Д. Квітковського, Т. Бриндзана, А. Жуковського. — Париж ; Філадельфія ; Детройт : Зелена Буковина, 1956. — 965 с.

2. Губар О. Літературна Буковина / О. Губар, С. Дігтяр, О. Романець, Л. Чернець. — К. : Дніпро, 1966. — 227 с.

3. Енциклопедія українознавства : словн. частина / голов. ред. проф. д-р В. Кубійович. — Париж ; Нью-Йорк : Молоде життя, 1970. — Т. 6. — 2362 с

4. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика). — Львів, 2008. — Кн. 1. — 264 с.

5. Мельничук Б. Назавше двадцятип'ятилітній / Богдан Мельничук // Я – син вільного роду / упор., вступ. ст. і прим. Б. Мельничука. — Чернівці : Букрек, 2006. — С. 5—16.

6. Романець О. Великий Жовтень і літературне життя Буковини / О. Романець // Наук. записки Чернівецького державного ун-ту. — Сер. : Філологічні науки. — Чернівці, 1961. — Т. 48. — Вип. 15. — С. 9—46.
7. Романюк М. Українська преса Північної Буковини 1918—1940 рр. / М. Романюк. — Львів : Фенікс, 1996. — 196 с.
8. Український радянський енциклопедичний словник : у 3 т. — [2-ге вид.]. — К. : Голов. ред. УРЕ, 1987. — Т. 3. — С. 34.

UDC 070(477)(092)

THE IDEA OF INTEGRITY OF UKRAINE THROUGH THE PRISM OF LITERARY PUBLICATIONS IN THE JOURNAL «PROMIN / BEAM» (1922–1923)

Popovych Julia, PhD student.

Department of Journalism Y. Fedkovych Chernivtsi National University, Fedkovich str., 2, Chernivtsi, Ukraine, e-mail: julichka91@ukr.net.

The article reveals how the idea of the Ukrainism integrity is reflected in the literary works published on the pages of Chernivtsi literary and scientific journal “Promin» during 1922–1923. Attention is given to the complex of social and political conditions, to the censorship under the Romanian authorities in Bukovyna through which the Ukrainian word had to make its way in order to unite all the Ukrainian lands into a single independent state. The analysis involves the poetry and prose written by the well-known writers (such as P. Tychnya, D. Zahul, K. Polischuk, M. Pidhiryanka) and by the beginners also (such as M. Marfiiyevych, O. Vilshyna, K. Lastivka). The main conclusion is as the following: «Promin» firmly stood on the positions of integrity in the period of statelessness of the Ukrainian nation, it took over the mission of defending national identity, and writers, breaking in their works problems common to all Ukrainian lands, accelerated the process of creating the Ukrainian state.

Key words: unity, national idea, «Promin» («Beam»), periodicals of Bukovyna, poetry, prose

ИДЕЯ ЕДИНСТВА УКРАИНЫ СКВОЗЬ ПРИЗМУ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПУБЛИКАЦИЙ НА СТРАНИЦАХ ЖУРНАЛА «ПРОМИНЬ» (1922–1923)

Попович Юлия

В статье выясняется, насколько идея соборности Украины отражена в произведениях художественной литературы, опубликованных на протяжении 1922–1923 годов на страницах черновицкого литературно-научного журнала «Проминь». Обращается внимание на сложные общественно-политические условия, цензуру в условиях румынской власти на Буковине, которые пришлось преодолевать украинскому слову с целью объединения всех украинских земель в единое независимое государство. К анализу привлекаются поэтические и прозаические произведения известных (П. Тычина, Д. Загул, К. Полищук, М. Пидгирянка) и начинающих (М. Марфиевич, О. Вильшина, К. Ластивка) в то время писателей. Делается вывод, что «Проминь» прочно стоял на позициях соборности в условиях отсутствия государственности украинской нации, выполнял миссию отстаивания национальной идентичности, а писатели, отобразив в своих произведениях общие проблемы для всех украинских территорий, ускорили процесс создания Украинского государства.

Ключевые слова: соборность, национальная идея, журнал «Проминь», периодика Буковины, поэзия, проза.

1. Bukovyna. Its past and present / ed. by D. Kvitkovsky, T. Bryndzan, A. Zhukovsky. — Paris : Philadelphia : Detroit : Zelena Bukovyna, 1956. — 955 p.

2. Hubar O. Literary Bucovina / O. Hubar, S. Dihtiar, O. Romanets, L. Chernets. — Kyiv : Dnipro, 1966. — 227 p.

3. Ukrainian Encyclopedia : the dictionary part / ed. by prof. Dr. V. Kubiyovych. — Paris ; New York : Molode zytтя, 1970. — Vol. 6 . — P. 2362.

4. Kost S. History of the Ukrainian journalism (Western press at the beginning of the XX century: structure, problems). — Lviv, 2008. — P. 1. — 264 p.

5. Melnychuk B. They are 25 years old forever / Bogdan Melnychuk // I'm the son of the free family / comp., introd. article and notes by B. Melnychuk. — Chernivtsi : Bukrek, 2006. — P. 5—16.

6. Romanets O. The Great October and literary life of Bukovina / O. Romanets // Naukovi zapysky Chernivetskogo derzh. universytety. — Series : Philology. — 1961. — Vol. 48. — Vyp. 15. — P. 9—46.

7. Romaniuk M. The Ukrainian press of Northern Bukovyna. 1918—1940 / M. Romaniuk. — Lviv : Feniks, 1996. — 196 p.

8. Ukrainian Soviet Encyclopedia Dictionary : in 3 vol. — [2nd ed.]. — K. : Main editorial office USE, 1987. — Vol. 3. — P. 34.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2015

